

The Civil Code of Ukraine (hereinafter - the CC of Ukraine) in the book 4 “Intellectual Property Law” (Articles 418 - 470) regulates relations arising in the field of creation of cultural and scientific values and use of such intellectual property. In particular, copyright and related rights are regulated by the following chapters 35-37 of the Civil Code of Ukraine.

According to scholars, one of the advantages of this document is the placement of the above-mentioned book of the Civil Code of Ukraine immediately after the third, which determines the legal side of the rights of property and other related rights. Thus, “the legislator equated the right of intellectual property to the right of ownership of things.” This further strengthens the material role of information, as well as a kind of intellectual product that contains it, in the existence of a digital society.

In contrast to the analyzed Ukrainian law in the field of copyright and related rights, in which, we recall, all relations in the field of copyright and related rights are regulated by 53 articles, the Law of the Republic of Poland “About Copyright and Related Rights” from 01.04.2004 consists of 15 sections. However, despite such a detailed layout in comparison with the Ukrainian legislation in this field, which contains only six general sections, it is difficult to say that Polish law is easy to use.

For example, there is no separate article that would define all the terms (analog is the Article 1 of Ukrainian law), and therefore, these definitions have to be searched for within the law, such as “published work” and “distributed work” - in Art. 5, “introduction to circulation” - in Art. 51, “co-authors of an audiovisual work” - in Art. 69 and so on. But even this list is too small in comparison with the definitions given in the Law of Ukraine “On Copyright and Related Rights” from 23.12.1993, so when resolving some controversial issues or, if necessary, clarifying how to comply with certain clauses of Polish law and what exactly falls under these clauses, every time it should be taken into consideration other regulations of the Republic of Poland.

The own position on the problems of legal regulation of copyright and related rights is formed, as well the ways for further development of civil and law relations about copyright protection in Ukraine are determined.

The Law of the Republic of Poland “About Copyright and Related Rights” presupposes that, in addition to the exclusive right to use the publication as a whole, the producer or publisher has the right to a title. Such clauses of Polish law seem useful for improving the legislation of Ukraine and the development of copyright law theory. Disadvantages in the legal regulation of official works were also revealed.

Key words: *civil and law regulation, copyright, related rights, copyright protection.*

Стаття надійшла до редакції 16.09.2020 р.

УДК 341.321-053.2

Г.Є. Тихомирова
К.О. Романова

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ДІТЕЙ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Статтю присвячено проблемам втягнення дітей до участі у збройних конфліктах та питанням їх захисту. Виявлено проблеми, з якими стикаються діти під час участі у воєнних діях.

Досліджено проблемне питання щодо віку дитини, до настання якого він може брати участь у збройних конфліктах. Розглянуто порушення по відношенню до неповнолітніх під час збройних конфліктів. Охарактеризовано приклади із судової практики щодо досліджуваної теми. Запропоновано напрями вирішення розглянутих проблем.

Ключові слова: дитина, експлуатація, захист дітей, збройний конфлікт, неповнолітні, судова практика.

DOI 10.34079/2226-3047-2020-11-20-23-31

Постановка проблеми. Діти та родина завжди були однією з найбільших цінностей у суспільстві. І все ж таки дитина – особливо цінна соціально-демографічна група, яка, як ніхто інший, потребує турботи суспільства і держави через свій несформований фізичний та інтелектуальний розвиток. Дитина – це не тільки людина, яка потребує захисту, любові і турботи, але, в той же час, є важливим суб'єктом прав. Питання прав дитини є ключовою категорією, яка визначає положення дітей у всьому світі. На жаль, останнім часом досліджувана тема стає все більш актуальною. Яскравим підтвердженням тому стає озброєний конфлікт в Україні, що триває вже більше 5 років, політичні і військові події в Чеченській Республіці, автономному краї Косово, Афганістані, Таджикистані, Південній Осетії, які показують особливу незахищеність дітей. В результаті, при цих жахливих збройних конфліктах основні втрати припадають на частку цивільного населення, включаючи дітей як найбільш вразливу його частину.

У зв'язку з цим захист прав дитини є одним із найважливіших завдань, адже ставлення до дітей, повага їх людської гідності дуже точно відображають рівень гуманності й цивілізованості держави.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У своїх наукових працях дослідженню проблеми захисту дітей приділяли увагу такі вчені, як А. І. Дмитрієв, В. І. Дьяченко, І. І. Лукашук, О. І. Тунов, М. В. Цюрупа та інші.

Мета дослідження. Метою статті є дослідження та аналіз міжнародно-правового захисту дітей під час збройних конфліктів.

Виклад основного матеріалу. На міжнародно-правовому рівні питання особливого захисту найбільш вразливої частини населення планети – дітей, стали виникати в зв'язку з Першою світовою війною і подальшим зростанням числа міжнародних збройних конфліктів. Наразі більш ніж в 30 країнах понад 250 тис. дітей у віці до 18 років піддаються жорстокій експлуатації в якості солдатів. Деяким з них всього сім-вісім років, причому серед них є і хлопчики і дівчатка. За останнє десятиліття в результаті збройних конфліктів і громадянських воєн загинули 2 млн. дітей, ще 6 млн. отримали серйозні поранення або стали інвалідами. Багато інших, кого війна зробила сиротами або розлучила з батьками, пережили тяжкі емоційні потрясіння в боротьбі за виживання (Чернега, 2010, с.247).

Міжнародні стандарти в частині дотримання прав дитини найбільш поглиблено і якісно формувалися протягом останніх десятиліть і закріпилися в декількох важливих документах. Раніше, коли дітей ще не виділяли в особливу категорію, їх захист проходив в рамках захисту всього цивільного населення, заснованого на принципі гуманності. Даний принцип знайшов своє відображення в перших конвенціях з міжнародного гуманітарного права (2-а Гаазька конвенція 1899 року і 6-а Гаазька конвенція 1907 г.), які надали йому самостійне юридичне значення. У преамбули цих конвенцій було включено «застереження Мартенса», яке свідчило, що у випадках, не передбачених міжнародними угодами, цивільне населення і воюючі залишаються під

захистом і дією початків міжнародного права, що впливають «з встановлених між цивілізованими народами звичаїв, із законів людяності та вимог суспільної свідомості» (Лукашук, 2005).

Однак з огляду на величезну кількість втрат серед цивільного населення під час двох світових воєн (особливо в період Другої світової війни) стало очевидним, що лише принципу гуманності і деяких гарантій аж ніяк недостатньо. У зв'язку з цим було поставлено питання про необхідність розробки спеціального міжнародного документа, що захищає цивільне населення під час війни. Так, в 1949 р. на Дипломатичній конференції в Женеві були прийняті чотири Женевські конвенції про захист жертв війни. IV Женевська конвенція про захист цивільного населення під час війни надавала діям правовий захист в період міжнародних збройних конфліктів. На Дипломатичній конференції 1949 р. вперше правове закріплення отримали також норми міжнародного гуманітарного права, що стосуються збройних конфліктів неміжнародного характеру (вони закріплені в статті 3, яка є спільною для всіх чотирьох Женевських конвенцій). Ці норми поширюються і на дітей як на осіб, «які безпосередньо не беруть участі у військових діях» (Колосов и Кривчикова, сост., 1997). Крім цього, IV Женевська Конвенція передбачає і спеціальні положення щодо наслідків бойових дій для дітей. Так, відповідно до статті 14 Конвенції діти до 15 років і матері дітей до 7 років підпадають під категорії цивільного населення, для яких можуть створюватися спеціальні санітарні або безпечні зони. Аналогічним чином діти і породіллі входять в категорію цивільних осіб, які повинні бути евакуйовані з обложених або з тих зон, що знаходяться в оточенні (ст. 17). Згідно зі статтею 23 Конвенції має вирішуватися вільний пропуск посилок, призначених для дітей до 15 років і породіль (Старовойтов, 1999, с.20). Ці та деякі інші положення дозволяють зробити висновок про те, що IV Женевська Конвенція про захист цивільного населення вперше юридично закріпила принцип захисту дітей як частини цивільного населення під час збройних конфліктів міжнародного характеру. А Протоколи, які приймалися на додаток до Конвенції, в значній мірі розвинули і доповнили її положення, які стосуються захисту дітей. Крім вищезазначених документів, важливе місце також займає Декларація про захист дітей та жінок в надзвичайних обставинах і в період збройних конфліктів 1974 р, яка містить в собі положення про надання захисту жінкам і дітям в умовах збройних конфліктів, а в якості однієї з провідних цілей декларації виступає заборона таких заходів, як переслідування, тортури, каральні заходи, принизливі звернення і насильство. Важливу роль також зіграв Протокол про заборону або обмеження застосування мін, мін-пасток та інших пристроїв (1980 р.), норми якого забороняють за будь-яких обставин використовувати міни-пастки, які можуть асоціюватися у дітей з іграшками чи іншими предметами, продуктами. Надалі, вся подальша нормотворча робота щодо захисту прав дітей привела в 1989 році до прийняття Конвенції про права дитини.

В якості яскравого прикладу, який добре ілюструє проблему втягнення дітей до участі у воєнних конфліктах, є дії бойовиків незаконного угруповання ІГІЛ на території Сирії, які незаконно втягують дітей до участі в збройному конфлікті, при цьому користуючись дитячою наївністю і довірливістю, обіцяють їм натомість успіх і багатства, а також нав'язують свої екстремістські терористичні переконання, в тому числі і псевдорелігійні цінності, при цьому намагаючись сформувати у дітей з самого раннього віку уявлення про правильність дій, які вчиняються членами ісламістського бандформування. Результатом такого виховання стає повна відсутність моральних цінностей і орієнтирів цих дітей, їх особистісна деформація, розвиток жорстокості та інших негативних, аморальних якостей. Практично з народження їм прищеплюються ідеї радикального ісламу, в той час як справжні ідеали і цінності, властиві гуманного і

цивілізованому світу, просто стираються зі свідомості дітей, вони не знають, що може і повинно бути по іншому, а їхня психіка формується таким чином, що у дітей практично немає шансів повернутися до нормального життя, адже все, що вони бачать – це війна, вбивства, смерть.

Але навіть тим з дітей, які виявляються психологічно стійкими і не піддаються вербуванню, не вдається уникнути війни і її наслідків. У разі відмови від добровільного приєднання дітей залякують, їм загрожують і часто впроваджують загрози в життя. Багато дітей на окупованих територіях піддаються насильству або самостійно вплутуються в збройні дії в спробі захистити себе і своїх близьких. Яскравим прикладом таких дій є відомі випадки, коли бойовики ІГІЛ просто замарівують дітей голодом, змушуючи вмирати їх в муках на очах у їх рідних (Fagge, 2016).

Значущою проблемою, що виникла в результаті збройного конфлікту на території Сирії, також є загальне зниження рівня життя, проблеми біженців і переселенців, розростання гуманітарної кризи до практично катастрофічних масштабів. Більше 3 мільйонів дітей в Сирії відчують потребу в гуманітарній допомозі (Child Protection Working Group, 2013).

Тисячі сімей з дітьми змушені залишати свої будинки, в пошуках порятунку від війни, в інших державах. Зрозуміло, все це не проходить безслідно, і веде до важких психологічних травм, коли діти бачать, як руйнують їхні будинки і, фактично, виганяють їх з власної країни. Результатом цього стають тисячі жертв серед дитячого населення країни. Одним з найвідоміших трагічних випадків стала смерть Алана Курди (King and Johnson, 2015) – трирічного хлопчика-сирійця, який потонув 02 вересня 2015 року за спробу втекти від війни і дістатися до мирних берегів. На превеликий жах, цей випадок далеко не єдиний, а лише один з безлічі, що знову свідчить про необхідність особливого захисту дітей силами всієї світової спільноти.

Безсумнівно, участь дітей в збройних конфліктах і використання їх в якості військовослужбовців – це один з найбільш серйозних викликів, що кидають тінь на рішучість міжнародного співтовариства боротися за права дітей і виконувати положення Конвенції про права дитини.

Довгий час основною проблемою залишався вік дитини, до настання якого вона не могла брати участь у збройних діях. Так, на сьогоднішній день, держави, що знаходяться в стані війни, зі свого боку докладають всіх можливих заходів для того, щоб діти, які не досягли 15-річного віку, не брали участь у військових діях в якості комбатантів. Це підтверджується п. 2 ст. 77 Додаткового протоколу I до Женевських конвенцій 1949 року, а також п. 3 ст. 38 Конвенції про права дитини 1989 року. Факультативний протокол 2000 року (далі – Протокол) до Конвенції про права дитини щодо участі дітей у збройних конфліктах, підвищує мінімальний вік добровільного призову осіб до національних збройних сил і визнає за тими, хто не досяг 18 років, право на особливий захист (п.1 ст. 3) (Дмитриев, Дьяченко и Цюрупа, 1999). Обов'язковий призов осіб, які не досягли 18 років, забороняється ст. 2 Протоколу. Держави – учасниці Протоколу, які допускають добровільний призов неповнолітніх осіб до 18 років, повинні представити національні гарантії того, що: заклик дійсно має добровільний характер; він проводиться за згодою батьків або законних опікунів осіб, які призиваються; ці особи отримали повну інформацію про обов'язки військової служби і представили достовірні докази свого віку до прийняття їх на військову службу.

Взагалі, варто сказати, що проблема визначення віку, з якого дитину повноцінно можна назвати дорослою людиною, є досить складною як в аспекті правової сфери, так і в області психології і фізіології. Так, юридична наука пов'язує настання «дорослості»

дитини з правовим статусом особи і його дієздатністю. Міжнародне гуманітарне право, як було зазначено раніше, надає особливий захист дітям у віці до 15 років. Конвенція про права дитини 1989 року в ст.1 закріплює норму про те, «що дитиною є кожна людська істота до досягнення 18-річного віку якщо за законом, застосовуваним до даної особи, вона не досягає повноліття раніше». Тобто в наявності компроміс між системами міжнародного і національного права щодо встановлення віку повноліття. При цьому конфліктуючим сторонам слід утриматися від вербування дітей в свої збройні сили, а в разі вербування з числа осіб, які досягли п'ятнадцятирічного віку, але яким ще не виповнилося вісімнадцять років, віддавати перевагу особам старшого віку. Ця умова вкрай важлива, тому що вона не дозволяє дітям до вісімнадцяти років брати участь у військових діях і тим самим збільшується ступінь їх захисту.

Римський статут Міжнародного кримінального суду кваліфікує заклики вербування або використання дітей у віці до 15 років у військових діях як військовий злочин (Римський статут..., 2002). У якості приклада можна звернутися до справи Прокурор проти Жермена Катанги і Мат'є Нгуджоло Шуї, оскільки він розглядався Міжнародним кримінальним судом. Обвинуваченим, поряд з іншими злочинами, інкримінується використання дітей, їх вербування у віці до 15 років до складу збройних сил і їх використання для активної участі в бойових діях в період між серпнем 2002 року і травнем 2003 року під час збройного конфлікту на території Демократичної Республіки Конго, в Ітурі (International Criminal Court, 2014). Жермен Катанга і Мат'є Шуї використовували дітей для різних цілей. Діти використовувалися як охоронці, в тому числі персональні охоронці, і для прямої участі в бойових діях. Дітей-солдат імовірно тренували в особливих воєнних таборах. Деяких з них навчали поводженню зі зброєю і в кінці тренувального курсу їм видавали холодну і вогнепальну зброю. Імовірно, діти-солдати брали участь в нападі на село Богор, вбивали цивільних осіб, знищували і грабували приватну власність, що належала особам народності Хема. Також, як стверджує звинувачення, комбатанти і обвинувачені особисто звертали цивільних осіб, в тому числі малолітніх дівчаток в сексуальне рабство, а також використовували їх в якості «дружин» комбатантів проти їх волі. При розгляді цієї справи судом встановлено, що факти насильства є доведеними, проте достатніх доказів винності обвинувачуваних в участі дітей в якості комбатантів в матеріалах справи немає. У зв'язку з цим в частині залучення дітей в якості солдатів винними обвинувачені не визнані. Разом з цим слід зазначити висновки суду, які знаходять відображення в судовій практиці, про те, що за залучення дітей в якості комбатантів і за вчинені ними діяння відповідають особи, винні в їх залученні, самих же дітей, в силу їх віку і психічного розвитку, слід розцінювати, як зброю скоєння злочину.

Ці висновки підтверджує ще один приклад із судової практики. Справа Лубанга (International Criminal Court, 2012), що розглядалась Міжнародним кримінальним судом, в рамках якого були розглянуті звинувачення, висунуті на адресу Томаса Лубанга, в використанні дітей в збройних конфліктах, спонукання дітей до участі в збройних силах і використання їх для ведення бойових дій. Суд, визнаючи Томаса Лубанга винним в пред'явлених йому звинуваченнях, виходив з того, що, будучи президентом Патріотичних Сил Визволення Конго і Союзу Патріотів Конго, будучи верховним головнокомандуючим, обвинувачений і його подільники, діючи з прямим умислом, направляли свої зусилля на формування армії з дітей, які не досягли 15 років, в період з 01 вересня 2002 року по 13 серпня 2003 року. Здійснюючи координуючі дії по набору дітей і примушення їх до участі в збройних силах, Лубанга видавав накази і визначав ті чи інші дії, які діти повинні були здійснювати. Таким чином, відповідальність за скоєні дітьми злочини повинна бути покладена на нього. Діти

визнані жертвами дій Лубанга, так як вони, будучи неповнолітніми, підпорядковувалися його наказам, а він, використовуючи їх положення, фактично використовував їх з метою здійснення військових злочинів. Рішення суду підтверджено апеляційною постановою, і таким чином можна прийти до висновку про те, що відповідальність за дії, вчинені дітьми, в силу особливостей їх розвитку, повинні нести люди, які контролювали їх і віддавали накази (Тиунов, 2015). У якості висновку потрібно сказати про те, що з боку конфліктуючих сторін повинні бути вжиті всі необхідні заходи для запобігання участі дітей у збройних конфліктах і захисту їх прав.

Прояв будь-яких з форм примусу є досить частим прикладом порушення прав дітей в умовах збройних конфліктів. На підставі доповіді Генерального секретаря ООН про дітей і збройний конфлікт на Філіппінах Рада Безпеки, беручи до уваги норми міжнародного гуманітарного права, виявила шість видів грубих порушень по відношенню до дітей в умовах збройних конфліктів, а саме: вбивство та нанесення каліцтв, використання дітей-солдатів, викрадення, сексуальне насильство, відмова у доступі до гуманітарної допомоги і напади на школи і лікарні (Совет Безопасности ООН, 2008).

Висновки. Отже, з огляду на викладене, можна визначити такі проблеми дітей в період збройних конфліктів:

- безпосередня участь дітей в збройних конфліктах (їх вербування, використання в якості комбатантів);
- сексуальна експлуатація дітей під час війни (зв'язування та інші сексуальні наруги над дітьми, в тому числі і з боку миротворчого контингенту);
- довга постконфліктна реабілітація та подальша реінтеграція дітей;
- відсутність в деяких випадках своєчасної гуманітарної та психологічної допомоги на місцях.

У зв'язку з цим ми хотіли б запропонувати кілька напрямків вирішення даних проблем, які на наш погляд, привели б до значного поліпшення становища:

- 1) посилити заходи покарання за порушення прав дітей;
- 2) акцентувати особливу увагу на викоріненню безкарності, бо, якщо раніше однією з головних проблем була відсутність нормативної бази, то зараз необхідно докладати всіх зусиль для своєчасного і правильного її застосування;
- 3) виробити якісні результативні заходи щодо реабілітації та реінтеграції дітей в постконфліктний період;
- 4) проводити обов'язкові виховні роботи для підростаючого покоління з метою поліпшення їх правової культури, прищеплення до них гуманних і духовних цінностей, а також правосвідомості.

Тільки у цьому випадку ми можемо говорити про повноцінність дії міжнародного права в області захисту прав людини, у тому числі й прав дитини під час збройних конфліктів.

Бібліографічний список

- Дмитриев, А.И., Дьяченко, В.И. и Цюрупа, М.В., 1999. *Международное гуманитарное право: философско-правовая доктрина регулирования вооруженных конфликтов*. Ч.2. Москва: Сфера.
- Колосов, Ю.М. и Кривчикова, Э.С., сост., 1997. *Действующее международное право. Документы в 2т. Т.2*. Москва: Юрайт, Международные отношения.
- Лукашук, И.И., 2005. *Международное право. Особенная часть*. Москва: Волтерс Клувер.

- Римский статут международного уголовного суда*, 2002. [онлайн] Доступно: <[https://www.un.org/ru/law/icc/rome_statute\(r\).pdf](https://www.un.org/ru/law/icc/rome_statute(r).pdf)> (Дата обращения 10 сентября 2020).
- Совет Безопасности ООН, 2008. *Доклад Генерального секретаря о детях и вооруженном конфликте на Филиппинах, 24 апреля 2008г.* [онлайн] Доступно: <<https://undocs.org/ru/S/2008/272>> (Дата обращения 10 сентября 2020).
- Старовойтов, О., 1999. Защита детей в период вооруженных конфликтов. *Белорусский журнал международного права и международных отношений*, 3, с.20-23.
- Тиунов, О.И., 2015. *Международное гуманитарное право*. 3 изд. Москва: Норма.
- Чернега, К.И., 2010. Защита детей в период вооруженных конфликтов. В: Национальный университет "Одеська юридична академія", 2010. *Міжнародні читання присвячені пам'яті професора Імператорського Новоросійського університету П.Є. Казанського*: Матеріали Міжнародної конференції. Одеса, 22-23 жовтня 2010 р. Одеса: Фенікс, с.246-248.
- Child Protection Working Group, 2013. *Child Protection Assessment: Syria*. [online] Available at: <https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/assessments/syria_child_protection_assesment_2013_full_report_en.pdf> (Accessed 10 September 2020).
- Fagge, N., 2016. The babies starved to death by Isis: Haunting faces of Syrian children killed by siege of Deir Ezzor, where a packet of rice costs £55 and people eat CATS to survive. *The Daily Mail*, 15 Feb.
- International Criminal Court, 2012. *Lubanga Case. The Prosecutor v. Thomas Lubanga Dyilo. No.: ICC-01/04-01/06*. [online] Available at: <<https://www.icc-cpi.int/drc/lubanga>> (Accessed 10 September 2020).
- International Criminal Court, 2014. *Situation in the Democratic Republic of the Congo in the case of Prosecutor v. Germain Katanga, No.: ICC-01/04-01/07*. [online] Available at: <https://www.icc-cpi.int/courtrecords/cr2015_04025.pdf> (Accessed 10 September 2020).
- King, L. and Johnson, G., 2015. Death of Syrian toddler throws global spotlight onto refugees crisis. *Los Angeles Times*, 3 Sept.

References

- Chernega, K.I., 2010. Zashchyta detei v peryod vooruzhennykh konflyktov [Protecting children in times of armed conflict]. In: National University "Odesa Law Academy", 2010. *Mizhнародni chytannia prysviacheni pamiati profesora Imperatorskoho Novorosiiskoho universytetu P.Ye. Kazanskoho*: Proceedings of the International Conference. Odessa, October 22-23, 2010. Odessa: Feniks, pp.246-248. (in Russian).
- Child Protection Working Group, 2013. *Child Protection Assessment: Syria*. [online] Available at: <https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/assessments/syria_child_protection_assesment_2013_full_report_en.pdf> (Accessed 10 September 2020).
- Dmitriev, A.I., Dyachenko, V.I. and Tsyurupa, M.V., 1999. *Mezhdunarodnoe gumanitarnoe pravo: filosofsko-pravovaya doktrina regulirovaniya vooruzhennykh konfliktov* [International humanitarian law: philosophical and legal doctrine of the regulation of armed conflicts]. P.2. Moscow: Sfera. (in Russian).
- Fagge, N., 2016. The babies starved to death by Isis: Haunting faces of Syrian children killed by siege of Deir Ezzor, where a packet of rice costs £55 and people eat CATS to survive. *The Daily Mail*, 15 Feb.

- International Criminal Court, 2012. *Lubanga Case. The Prosecutor v. Thomas Lubanga Dyilo*. No.: ICC-01/04-01/06. [online] Available at: <<https://www.icc-cpi.int/drc/lubanga>> (Accessed 10 September 2020).
- International Criminal Court, 2014. *Situation in the Democratic Republic of the Congo in the case of Prosecutor v. Germain Katanga*. No.: ICC-01/04-01/07. [online] Available at: <https://www.icc-cpi.int/courtrecords/cr2015_04025.pdf> (Accessed 10 September 2020).
- King, L. and Johnson, G., 2015. Death of Syrian toddler throws global spotlight onto refugees crisis. *Los Angeles Times*, 3 Sept.
- Kolobov, Yu.M. and Krivchikova, E.S., compilers, 1997. *Deystvuyushchee mezhdunarodnoe pravo. Dokumenty v 2t. T.2 [Current international law. Documents in 2vol. Vol.2]*. Moscow: Yurayt, Mezhdunarodnye otnosheniya. (in Russian).
- Lukashuk, Y.Y., 2005. *Mezhdunarodnoe pravo. Osobennaya chast [International law. A special part]*. Moscow: Volters Kluver. (in Russian).
- Rimskiy statut mezhdunarodnogo ugolovnogo suda [Rome Statute of the International Criminal Court]*, 2002. [online] Available at: <[https://www.un.org/ru/law/icc/rome_statute\(r\).pdf](https://www.un.org/ru/law/icc/rome_statute(r).pdf)> ((Accessed 10 September 2020). (in Russian).
- Starovoytov, O., 1999. Zashchita detey v period vooruzhennykh konfliktov [Protection of Children in the Periods of Armed Conflicts]. *Belarusian Journal of International Law and International Relations*, 3, pp.20-23. (in Russian).
- Tiunov, O.I., 2015. *Mezhdunarodnoe gumanitarnoe parvo [International humanitarian law]*. 3rd ed. Moscow: Norma. (in Russian).
- United Nations Security Council, 2008. *Report of the Secretary-General on children and armed conflict in the Philippines, 24 April 2008*. [online] Available at: <<https://undocs.org/en/S/2008/272>> (Accessed 10 September 2020).

G. Tykhomyrova
K. Romanova

INTERNATIONAL LEGAL PROTECTION OF CHILDREN IN ARMED CONFLICTS

The article deals with the problems of involving children in armed conflicts and issues of their protection. The problems that children face during participation in hostilities have been identified.

The realization of the rights of the child is a problem for all states. Nowadays, there is no state where this problem has been completely solved. It is difficult to exercise all the rights of the child in peacetime, but it is especially difficult to guarantee their exercise in times of armed conflict. The child during armed conflicts becomes the main victim of hostilities and terrorist acts. The armed conflict in Ukraine, which is lasting more than 5 years, and the political and military events in the Chechen Republic, the Autonomous Province of Kosovo, Afghanistan, Tajikistan, and South Ossetia, which show special vulnerability of children, are a clear confirmation of the urgency of this topic. Therefore, international law provides special forms of protection of children in hostilities.

Since children are considered a vulnerable part of the population, armed conflicts have a tremendous impact on them. Children can be both victims of wars and their direct participants as combatants (members of the armed forces), being forcibly involved in the conflict. The military action of children-combatants in the world is an extremely hot topic due

to the constant armed conflict and the very low economic level. This is especially true in some countries on the African continent (Somalia, Chad, Kenya), as well as in Afghanistan and Iraq. According to that fact, children do not have access to full-fledged upbringing and education; they are easily influenced or deceived by adults. They also do not have the opportunity to eat properly, which pushes them to take part in the armed conflict as soldiers, because only in this way will they be able to feed themselves and their families. Children, who are discriminated, including the discrimination on the grounds of gender, are most often recruited. Participation in the armed forces provides them with food, clothing and protection from such problems.

The problematic issue of the child's age, before which he can take part in armed conflicts, has been studied. Violations against minors during armed conflicts are considered. Examples from the judicial practice on the topic of research are described. The directions of the solution of the considered problems are offered.

Key words: *child, exploitation, child protection, armed conflict, minors, judicial practice.*

Стаття надійшла до редакції 21.09.2020 р.

УДК 347.23-054.73(477)

О.М. Соколов
З.І. Книш

ЗМІСТ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ МАЙНОВИХ ПРАВ ВНУТРІШНЬО ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ

Доведено, що охорона прав внутрішньо переміщених осіб полягає у наданні таким особам комплексу гарантій щодо забезпечення можливості володіння та реалізації своїх прав, а також у можливості захисту при їх порушенні. Правову охорону майнових прав та забезпечення можливості її здійснення розглянуто на різних рівнях: міжнародно-правовому, національному і локальному. Обґрунтовано твердження про необхідність виділення двох напрямів охорони майнових прав внутрішньо переміщених осіб: внутрішнього та міжнародного. Зроблено висновок, що охорона майнових прав внутрішньо переміщених осіб здійснюється у двох площинах: публічній (як елемент загальної системи забезпечення правопорядку) та приватній (як засіб механізму забезпечення її охорони прав і законних інтересів людини).

Ключові слова: *внутрішньо переміщені особи, права внутрішньо переміщених осіб, майнові права, цивільно-правова охорона, суд, спадкоємець, кредитор, захист.*

DOI 10.34079/2226-3047-2020-11-20-31-40

Постановка проблеми. На сучасному етапі державотворення в Україні, проведення комплексу реформ, оновлення й пристосування органів місцевого самоврядування до нових соціально-економічних і суспільних процесів гостро постає питання ефективного забезпечення охорони майнових прав внутрішньо переміщених осіб (далі – ВПО). Це питання потребує системного дослідження у юридичній науці, яка вперше зіткнулась з проблемою захисту окремої групи осіб, котрі були вимушені мігрувати у власній країні. Необхідність вивчення цієї теми також пов'язана з великою